

Rio+20 konferencia Párizsban

(Vers une nouvelle gouvernance mondiale de l'environnement - Towards new global governance for the environment)

A francia környezetvédelmi tárca a külügyminisztériummal közösen január 30-31-én Párizsban rendezte meg a Rio+20 konferencia (Rio de Janeiro, 2012. június 20-22.) [előkészítő konferenciáját](#), melynek első napján csak a civil szféra képviselői vehettek részt, míg a második napra meghívást kaptak a francia és külföldi politikai élet képviselői is.

A második nap megnyitóján [Nathalie Kosciusko-Morizet](#) miniszter asszony vázolta mindazon globális kihívásokat, amiket a környezetvédelem terén a jövő érdekében meg kell oldani. Olvasatában ehhez a lehető legszélesebb párbeszédre van szükség nem csak az egyes országok, de a társadalom különböző rétegei között is, ennek a folyamatnak az alapját pedig egyértelműen a tudományos kutatásoknak kell biztosítani. Megítélése szerint az egyik legnagyobb probléma, hogy nincs nemzetközi érvényű jogi szabályozás a környezetvédelem terén és fölvetette annak lehetőségét, hogy ezt a szerepet egy környezetvédelmi világszervezet lássa el. Ennek a szervezetnek hatékony érdekérvényesítő eszközökkel is rendelkeznie kell, így – ahogy a konferencia egyik résztvevője kérdésre válaszolva megjegyezte – képesnek kell lennie a környezetvédelmi dömping korlátozására is. Általában véve nagyon fontos, hogy a környezetvédelmi akciókhoz, programokhoz meg lehessen teremteni a stabil pénzügyi háttérrel, amihez nem elegendők a mindenkori költségvetési hozzájárulások. Rendszeres és kiszámítható anyagi háttérre van szükség, aminek egyik lehetősége pl. a bizonyos termékekre vagy szolgáltatásokra kivetendő, egyfajta lefölözési rendszer.

A konferencián külön szekció foglalkozott a kutatás-fejlesztés és a döntéshozatali folyamatok összefüggéseivel. A beszélgetésben részt vevők szerint elengedhetetlen, hogy a döntéshozatali folyamatokban részt vevők a lehető legteljesebb információkkal rendelkezzenek a környezet állapotáról és a tapasztalható tendenciákról helyi, regionális és globális szinten egyaránt. Nagyon fontos az adatgyűjtés, adatfeldolgozás hatékonyságának növelése és a folyamatosság biztosítása, valamint az adatokhoz való széles körű hozzáférés lehetővé tétele. A kutatási programok és a kapott eredmények megsokszorozódásával egyre inkább előtérbe kerül az a tevékenység, ami a rendelkezésre álló ismeretek szintetizálását és objektív összefoglalását szolgálja, ez teszi lehetővé a döntéshozók hatékony, ugyanakkor minden fontos részletre kiterjedő tájékoztatását és tájékozódását.

A környezetvédelem, ezen belül a klímaváltozás és a globális élelmezési kihívások összefüggései különösen fontosak a jövő szempontjából. Francia részről ezt a kérdéskört kiemelt figyelemmel kísérik, amit jelez az is, hogy a francia G20-elnökség egyik fő témája a mezőgazdaság volt. A klímaváltozás Franciaországban magában is egyre markánsabb jeleket mutat a mezőgazdaságban: egyes kultúrák termesztésének északi határa egyre följebb tolódik, míg olyan kutatási eredmények is napvilágot láttak, amik azt jelzik, hogy a francia búzatermesztés az elkövetkezendő évtizedekben egyre komolyabb klimatikus problémákkal lesz kénytelen szembenézni. Ami igaz Franciaországra, az igaz a világ egészére is, ezért a Föld növekvő népességét csak úgy lehet hosszú távon is biztosítani, ha a környezetvédelemmel szorosan összekapcsoljuk a fenntartható mezőgazdaságot is. A klímaváltozás, az élelmezés-biztonság és a gazdaság szempontjából megkerülhetetlen szerepük van az óceánoknak, de ezek egyelőre nem kapják meg azt a figyelmet és védelmet, ami az emberiség jövőjének szempontjából elengedhetetlen (erről 2011. őszén a párizsi Oceanográfai Intézetben egy konferenciát is rendeztek). Az óceánok – és a trópusi esőerdők – olyan globális rendszerek részét képezik, ami elengedhetlenné teszi a globális lépések

megtételét, a legszélesebb nemzetközi együttműködésben, amiben a tengerrel nem rendelkező országoknak is érdemben részt kell venniük.

A döntéshozók részéről a tudományos kutatások, a kutatók irányában nagyon fontos annak megbízható módon történő eldöntése, hogy az információk valóban megbízhatók, megalapozottak legyenek. Ez nem jelenti azt, hogy a szó klasszikus értelmében bármilyen formában ellenőrizni kellene a kutatókat. De képesnek kell lenni annak eldöntésére, hogy a sokszor egymásnak ellentmondó álláspontok közül melyik áll legközelebb a valósághoz, melyik a leginkább objektív. Az is igaz azonban, hogy sokszor az egymásnak ellentmondó tudományos eredmények, viták visznek idővel közelebb az igazsághoz és a legmegfelelőbb válaszhoz – a folyamatban pedig nagyon nagy szerepe vannak, miként tesszük föl az egyes kérdéseket. A kutatással szemben a politika – és a Rio+20 – részéről két igény fogalmazódik meg: az egyik az azonnali vagy rövid időintervallumon belül jelentkező kihívásokra adandó, valamint a hosszabb távú stratégiákat megalapozó válaszok szükséglete. A társadalomtudományok szerepének növelése a környezetvédelmi kutatásokban megfontolandó, mivel a természeti folyamatok alakulása szorosan összefügg az emberi, társadalmi magatartás-formákkal is, amik sokkal nehezebben számszerűsíthető, modellezhető matematikai egyenletekkel, mint a természeti folyamatok. A jövő érdekében megkerülhetetlen szerepe van a tudományos ismeretek átadásának, az új generációk oktatásában, amiben a kutatói szférának is érdemben részt kell vennie – ideértve az emberi magatartásformák alakítását is. Sok esetben azonban nem a tudományos eredmények előállítása a legnehezebb feladat, hanem politika részéről a fölmerülő kérdések helyes megfogalmazása – csak így lehet remélni, hogy a tudomány a probléma megoldásához szükséges választ meg tudja fogalmazni.

A konferenciát záró kerekasztal moderátora maga Nathalie Kosciusko-Morizet miniszter asszony volt, beszélgetőpartnerei Brice Lalande, az ENSz főntartható fejlődési konferenciájának fő koordinátora, Ida Auken dán környezetvédelmi miniszter-asszony, Cherif Rahmani algériai területfejlesztési és környezetvédelmi miniszter, valamint a brazil Andre Correa de Lago nagyköveti rangú főtárgyaló voltak.

Brice Lalande kifejtette, az ENSz tagságának nagyobb részét a fejlődő országok jelentik, akiknek elsődleges problémája a gazdaság fejlesztése, a szegénység csökkentése – ezt minden környezetvédelmi kezdeményezésnél figyelembe kell venni. Véleménye szerint nem arra van szükség, hogy hatalmas nemzetközi egyezményeket kössünk egy-egy probléma megoldására, mert ezek valójában nem igazán hatékonyak, sokkal inkább érdemi cselekvésre van szükség minden érintett részéről. A dán miniszter-asszony szerint az elmúlt húsz évben eljutott a világ oda, hogy a környezetvédelem és a gazdaság egymást kiegészítő, és nem kizáró dolgok lettek, amiben nagyon nagy szerepe van a civil szférának. Az egymást kiegészítő jelleg viszont azt is jelenti, hogy a velük kapcsolatos problémákat csak együtt kezelve lehet megoldani, ellenező esetben azok csak súlyosodni fognak. Cherif Rahmani algériai miniszter aláhúzta, „nem ember van és természet, hanem az ember van a természetben”, ezt mindennél inkább szem előtt kell tartani, ahogy azt is, hogy a politikának „illik” a tudományos eredményeket és a lelkiismereti kérdéseket is figyelembe vennie. Hozzátette, egyetért azokkal, akik úgy vélik, szükség van ebben az átalakuló új világrendben új környezetvédelmi kormányzásra is.

Andre Correa do Lago leszögezte, a Rio+20 konferencia nagyon komoly lehetőség, de már a következő húsz évre akar előre tekinteni. A civil társadalommal való egyeztetés pedig azért nagyon fontos, mert minden folyamat a jövőben is az egyének magatartásától függ (pl. fogyasztói hozzáállás), így a tervek, elhatározások csak akkor lehetnek sikeresek, ha ezt messzemenően figyelembe veszik.

Brice Lalonde szerint a riói konferencia azon négy napja lesz a legfontosabb, ahol a civil szféra a kormányzati szereplők kizárásával tárgyal – és ekkor kell olyan érdemi és fontos javaslatokat (pl. konkrét akcióprogramok a következő évekre) megfogalmazni, amiket majd a kormányok képviselőinek átadnak. Ida Auken álláspontja alapján meg kell győzni az EU-tagországok pénzügyminisztereit, hogy a zöld gazdaság nem üldözendő, ellenkezőleg, nagyon komoly lehetőségeket tartogat a válságból való kilábaláshoz. Gazdaság, környezetvédelem, fejlődés – ez a három terület minden esetben összetartozik. Hangsúlyozta, nem elhanyagolható az sem, milyen példával járnak elől a politikai és társadalmi élet meghatározó egyéniségei – pl. az egyéni helyváltoztatásban – a társadalmak magatartás-formáinak alakításában, a környezettudatos magatartásra nevelést pedig a lehető legkorábban, már a kisiskolások körében el kell kezdeni. A hallgatóság részéről Kína képviselője szolt hozzá a beszélgetéshez, aki kifejtette: az új környezetvédelmi kormányzás elengedhetetlen a szegénység csökkentése és a [millenniumi fejlesztési célok](#) elérése érdekében, de minden fejlődő ország ezzel kapcsolatos problémáit figyelembe kell venni. Csak ennek figyelembe vételével szabad az új kormányzást kidolgozni, így lehet csökkenteni a szegénységet és biztosítani a fenntartható fejlődést. A fejlődő országok nagyon komoly élelmezési, pénzügyi, technológiai problémákkal néznek szembe és azt kell egy esetleges új környezetvédelmi világszervezetnek megoldani, pl. a szükséges technológiák átadásával. Az ENSz-nek biztosítania kell az általános irányok meghatározását, a szakosított szervezetein keresztül minden lehetséges segítséget meg kell adni a problémák leküzdéséhez és a fenntartható fejlődés biztosításához, beemelve ezt saját programjaikba – ezt egészítheti ki egy új szervezet. Andre Correa do Lago meggyőződése, hogy ha a riói konferencia résztvevők bíznak saját magukban, meg fogják találni azokat az eszközöket, módokat, amikkel a problémák megoldását elő lehet segíteni. Véleménye szerint a konferenciának három síkja lesz, ezen belül a multilaterális vetület azt jelenti, hogy itt az együtt-dolgozás képességére lesz a legnagyobb szükség. Az egyéni dimenzió azt jelenti, hogy az egyes országoknak rá kell döbenniük a fenntartható fejlődés lényegére, míg a harmadik síkot maga a civil szféra jelenti, és elsősorban ez határozza majd meg az elkövetkező évek történéseit. Aláhúzta, a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi szféra képviselőinek húsz évvel Rio után meg kell végre tanulniuk együtt dolgozni, különben nem lehet érdemi előrehaladásra számítani.

Kapcsolódó anyagok

Konklúzió franciául:

http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/CONCLUSIONS_VERSION_FRA.pdf

Konklúzió angolul:

http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/CONCLUSIONS_VERSION_ANG.pdf

Somogyi Norbert mezőgazdasági és TÉT-attasé, Párizs